

štubidu

letnik 16, številka 1, junij 2018

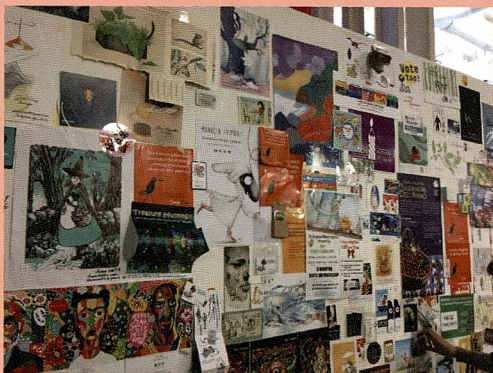
OBISK KNJIŽNEGA SEJMA V BOLOGNI

Študentke tretjega letnika smo v organizaciji Javne agencije za knjigo 27. marca letos obiskale enega največjih mednarodnih sejmov otroških knjig v Bologni, ki poteka že 55 let. Sejem je približno petnajstkrat večji od Slovenskega knjižnega sejma, ki poteka v Cankarjevem domu. Sam sejem je razdeljen v šest hal, v katerih se predstavljajo številni razstavljalci iz različnih držav. Na njem trgujejo z avtorskimi pravicami, na redkih stojnicah pa je možen tudi fizični nakup knjige. V osrednji hali stoji majhna sejemska knjigarna, ki prodaja izbrane knjige. Sejem spremljajo raznoliki dogodki, podeljujejo pa se tudi nagrade.

Na sejmu se predstavljajo države s celotnega sveta, različne založbe in tudi ilustratorji, ki po stenah obešajo svoje izdelke, vizitke in razglednice s kontakti, da jih obiskovalci lahko vzamejo in ob zanimanju tudi kontaktirajo. Države pripravijo stojnice tako, da kar najbolje promovirajo svoje knjižno produkcijo in lokalne avtorje. Slovensko stojnico Javne agencije za knjigo in naših založb je dopolnjeval visok zid, na katerem so bile na eni strani predstavljene štiri dame slovenskih slikanic, Marjanca Jemec Božič, Ančka Gošnik Godec, Jelka Reichman in Marlenka Stupica, na drugi pa ostali slovenski ilustratorji, kot so Lila Prap, Damijan Stepančič, Marjan Manček in drugi. Stojnica je bila lepa in privlačna za obiskovalce. Od slovenskih založb sta se posebej predstavili še Mladinska knjiga in založba Miš. Osrednja gostja sejma je bila Kitajska, ki ima zanimive knjige, v katerih so ilustracije in črke drugačne, kot smo jih vajeni. Kitajski je pripadel posebej velik del hale, v katerem so bile razstavljene njihove knjige in kjer so potekali različni dogodki. Slovenija bo mesto častne gostje prevzela leta 2021.

Še posebej je bilo zanimivo opazovati večje založbe, na primer Penguin Random House, ki ima pripravljenih veliko miz, na katerih poteka dogovarjanje in prodajanje avtorskih pravic. Za sestanek se dogovoriš vnaprej ali pri sprejemnem pultu in hostese te pospremi do mize, na kateri te pričakujejo. Nasprotno pa na sejmu najdemo tudi dolge vrste ilustratorjev, ki po več ur čakajo v vrsti za pogovor z agencijo, da bi pregledali njihove ilustracije in vzorčne slikanice. Na sejmu te na vsakem koraku spremlja dogovarjanje in sklepanje poslov.

Ena od hal je bila v celoti namenjena bolj popularni literaturi oziroma takoimenovanemu »kiču«, knjižnim junakom ter junakom iz risank, kot na primer Angry Birds, Harry Potter in Winx. Med našim obiskom je bilo tam najmanj obiskovalcev, saj se tam stvari ni prodajalo. Sejem mi je bil zelo všeč, saj sem videla veliko novih stvari. Zaradi svoje velikosti je sejem prevelik zalogaj za en dan, saj si že po ogledu hale ali dveh precej utrujen. Težko si je predstavljati, kako kot založnik izbereš knjigo, ki bi jo želel prevesti in izdati v svoji državi, saj je izbor zelo velik in raznolik. Upam, da se bom kdaj vrnila tja in videla, kako izgleda sejem skozi oči aktivnega udeleženca.

Barbara Šipoš

Na sliki:
Barbara, Naja
in Manca

KAZALO

- 4 Uvodnik
- 5 Ali ste vedeli, da ...
- 5 Bibliotekarski večer družabnih iger
- 6 Aljoša Harlamov
- 11 Renata Zamida
- 17 Bralne navade študentov bibliotekarstva
- 18 Zdravstvene informacije v splošnih knjižnicah
- 20 Kratek zapis o dokumentarnem filmu Ex Libris
- 21 Delo v knjižnici pod krošnjami
- 22 Nagradna križanka

Prispevke so napisale:

Urška Bračko, Lucija Capuder, Maja Jerič, Naja Kebe, Anja Kocijančič, Staša Kumše, Asja Lednik, Maja Marija Marovt, Eva Medved, Neža Podjavoršek, Tanja Pogorelčnik, Barbara Šipoš

Kolofon:

Štubidu – revija študentov bibliotekarstva

Letnik 16, številka 1, junij 2018

Izdajatelj: Sekcija študentov bibliotekarstva pri ZBDS

Kontakt: stubidu.bink@gmail.com in sekcijasb@gmail.com

Glavni urednici: Eva Medved in Maja Marija Marovt

Jezikovni pregled: Martina Drobne

Oblikovanje: Eva Medved

Slika na naslovnici: Created by Freepik

ISSN C503-6488

Tisk: Birografika BORI d.o.o.

Naklada: 180 izvodov

Brezplačno, zaželen prostovoljni prispevek za delovanje SŠB.

Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov na katerem koli mediju je dovoljen s predhodnih dovoljenjem izdajatelja in navedbo vira.

Izid so omogočili:

Univerza na Ljubljani
FILOZOFSKA
FAKULTETA

Eksplozija znanja
ŠTUDENTSKI
SVET

ŠOU
v Ljubljani

UVODNIK

Odpri ste novo revijo Štubidu, zadnjo v tem študijskem letu. Hitro se bliža novo izpitno obdobje, s tem pa tudi konec najinih študijskih dni. Z veseljem se spominjava vseh vzponov in padcev, veselja in razočaranj med študijem. Srečali sva se z mnogimi izzivi ter v tem času pridobili veliko različnih izkušenj in lepih spominov. Veseli sva, da sva dobili priložnost sodelovati pri nastajanju revije. Kot vemo, ima vsaka zgodba svoj konec in prišel je čas, da končava tudi najino zgodbo kot urednici revije Štubidu in pisanje nove zgodbe prepustiva naslednjim generacijam. Upava, da bo naslednja uredniška skupina delo opravljala odgovorno, z veseljem in strokovno. Želiva jim obilo kreativnosti, dobrih sodelovanj in dober začetek. Tukaj pa nastopite tudi vi, dragi bralci, da novi uredniški skupini pomagata z začetkom in se sami zapišete kot avtorji člankov v reviji. Zato vam močno priporočava, da še naprej aktivno sodelujete, ustvarjate vsebino in ohranjate revijo, ki izhaja že od leta 2000.

Na koncu bi se radi iz srca zahvalili vsem, ki ste v zadnjih dveh letih pripomogli k ustvarjanju naše revije v kakršnikoli obliki! Posebna zahvala gre **Neži Molnar**, ki je dolgo skrbela za Štubidujev izgled, **Martini Drobne** za ves trud pri urejanju besedil, predstavnikom ŠSFF in ŠOFF za pomoč pri pridobivanju financ in seveda zaposlenim na oddelku za vse prispevke, od znanja do člankov, ki ste jih nudili nama in reviji.

Vam, dragi bralci, še naprej želiva prijetno branje revije Štubidu ter veliko sreče v prihajajočem izpitnem obdobju!

Eva Medved in Maja Marija Marovt

"Branje človeka izpopolnjuje, razpravljanje ga pripravi, pisanje mu da natančnost."

(Francis Bacon)

Ali ste vedeli, da ...

- je bil pred Sekcijo študentov bibliotekarstva na oddelku BINK zelo aktiven Klub študentov bibliotekarstva FF (BIBLIOFF),
- je bila Sekcija študentov bibliotekarstva ustanovljena leta 1997 na skupščini ZBDS,
- je bilo v letu 1999 izdano študentsko glasilo Bibliotekarčkov Štubidu, leta 2000 pa se je preimenoval v Štubidu,
- ime ŠTUBIDU pomeni ŠTUDENTOV Bibliotekarstva DUH,
- so študentje bibliotekarstva leta 2002 sodelovali pri organizaciji 10. simpozija BOBCATSSS v Portorožu,
- je naslovnico prve tiskane številke Bibliotekarčkov Štubidu ilustriral Miki Muster,
- od leta 2001 poteka konec decembra tradicionalno »predpraznično pitanje«, kjer je zmeraj veliko dobrega peciva in nasmejane družbe,
- se bibliotekarska zaprisega glasi:

»Danes, ko postajam bibliotekar, dajem svečano bibliotekarsko zaprisego, da bom spoštoval naš etični kodeks, da bom hodil po poti velikih bibliotekarjev, od Kalimaha do Čopa, od Verone do Leibnitza, od Ranganathana do Deweya. Da bom kot oni razvrščal knjige po abecedi, se za uporabnikove želje zavzemal po njihovi potrebi, jih športno bodril ob lepi knjižni besedi. Ko dajem to svečano zaprisego, zaključujem, da bom ravnal po vzoru velikih bibliotekarskih predhodnikov in pri tem upošteval dejstvo, da ima knjižnični uporabnik vedno zadnjo besedo.«

 Neža Podjavoršek

BIBLIOTEKARSKI VEČER DRUŽABNIH IGER

Ob svetovnem dnevu knjige in avtorskih pravic se je 23. aprila tako v knjižnicah kot v založbah po Sloveniji veliko dogajalo. Tudi na oddelku bibliotekarstva smo se tutorke zato odločile, da na dan za vse študente bibliotekarje priredimo prvi (upajmo, da izmed mnogih) bibliotekarski večer družabnih iger.

Dogajalo se je nedaleč od že dobro poznanih predavalnic, v parku za fakulteto, natančneje v Foerster Baru. Družabne igre nam je prijazno posodil ŠOFF, nekaj pa smo jih prinesli tudi sami. Izbirali smo lahko med klasičnimi družabnimi igrami, kot so Enka, Scrabble, karte, med bolj popularnimi, kot so Tik-tak bomb, Pravljjičar, Tabu, ter številnimi drugimi igrami.

Poleg zabavnega igranja iger je bila to tudi odlična priložnost, da se med seboj bolje spoznamo in družabno preživimo ponedeljkov večer. Med druženjem smo si študentje izmenjali številne koristne nasvete glede študija, seminarskih nalog in seveda prihajajočih izpitov, beseda pa je nanelsa tudi na študentsko življenje izven fakultete in učenja. Zabavno in sproščeno druženje se je kaj hitro končalo, saj smo, kot se spodobi za študente, domov hiteli pisat seminarske naloge ali šli nabirat moči za predavanja naslednji dan.

Ker seveda ob toliko družabnih igrah ni bilo možnosti preizkusiti vseh, bo ponovna priložnost na drugem bibliotekarskem večeru družabnih iger, na katerega boste ponovno vabljeni vsi tisti, ki imate radi družabne igre, in tisti, ki bi radi preživeli večer v družabnem okolju. Upamo, da se nas na drugem večeru zbere še več, saj več, kot nas bo, bolj bo zabavno. Zaradi pozitivnega odziva namreč drugi bibliotekarski večer zagotovo bo! Zaenkrat pa srečno na izpiti!

 Naja Kebe

ALJOŠA HARLAMOV

„ZNEBIL SEM SE IDEALIZMA, DA BOM IZDAJAL ZGOLJ
»CRÈME DE LA CRÈME« LITERATURO“

Aljoša Harlamov je urednik leposlovja pri Cankarjevi založbi, glavni urednik revije Mentor in nekdanji sourednik literarnega portala AirBeletrina, pisec, kolumnist, esejist, do leta 2016 tudi literarni kritik. Občasno lektorira, vodi literarne večere. Tesno je vpet v leposlovje, medije, sodobno književnost in slovenski jezik nasploh. Diplomiral je na Filozofski fakulteti v Ljubljani na Oddelku za slovenski jezik in književnost. Za diplomsko nalogo je prejel fakultetno Prešernovo nagrado. Leta 2016 je na istem oddelku doktoriral iz slovenskega modernističnega romana. Več let je bil član žirije pri književni nagradi slovenskih literarnih kritikov Kritičsko sito. Med letoma 2013 in 2016 je bil član žirije nagrade kresnik za najboljši slovenski roman. Leta 2014 je prejel Stritarjevo nagrado za najboljšega mladega literarnega kritika.

Angažiran. Brez dlake na jeziku. Ptujčan, ki od leta 2015 redno piše kolumne za nedeljsko izdajo časnika Večer ter za revijo Grazia. Nenaavadna kombinacija? Niti ne. Če si Aljoša Harlamov.

Ste že kot otrok vedeli, da želite biti zapisani knjigam? Koliko je na vaše nadaljnje odločitve vplival študij? Kje ste nabirali izkušnje, da ste lani zasedli uredniško mesto pri Cankarjevi založbi?

To je zelo kompleksno vprašanje, obenem pa tudi zelo preprosto. Ne vem, če kdo v otroštvu želi postati urednik. To se mi zdi zelo nenavadna otroška želja. Otroci niti ne vedo, kaj počne urednik, kot tega še danes ne ve večina mojih sorodnikov. Gotovo je res, da sem od majhnega rad bral. Ljubezen do knjig se razvije v primarni družini, nobena nacionalna strategija ne pomaga. Mama mi je pripovedovala klasične pravljice in mi pela partizanske pesmi. Še pred malo šolo sem se naučil brati in vse od takrat sem bil včlanjen v knjižnico, si veliko izposojal in obsedeno bral. Sprva sem prebiral mladins-

ko literaturo, kasneje to, kar je brala mama – kriminalke, šele pozno v bralnem razvoju sem se lotil resnega leposlovja.

Od majhnega sem hotel biti pisatelj. Želel sem biti tisti, ki piše knjige, kakršne sem tudi sam rad bral. Moja druga želja je bila, da postanem policaj (smeh). Kasneje se je v resnici vse dogajalo naključno. V gimnaziji sem imel rad družboslovne in humanistične predmete, zanimalo so me zgodovina, sociologija, psihologija, filozofija ... Nekaj od tega sem želel vpisati tudi na študiju, a se mi niti sanjalo ni, kaj. Nazadnje je študijski obrazec izpolnil sošolec. Na prvo mesto je napisal slovenski jezik in književnost in tako sem se tam znašel čisto po naključju. Kasneje sem ugotovil, da literatura v resnici združuje tudi vse tiste predmete in smeri, ki so me zanimale. Na študiju mi ni bilo hudega, prvi letnik sem sicer ponavljal, ker se je izkazalo, da moraš kar dobro znati jezikoslovje in slovnico. To me takrat, priznam, ni kaj zanimalo. In še danes me pravzaprav niti ne posebno, razen, kolikor mi jezik pomaga pri delu. Skozi celoten študij je bila tako književnost tista, zaradi katere sem vztrajal pri študiju slovenistike in pri tem tudi užival.

Ko so pri reviji Mentor pred desetimi leti iskali študente, ki bi pisali o literaturi, pa niso nujno z oddelka za primerjalno književnost, me je moja poznejša mentorica **Alojzija Zupan Sosič** predlagala glavni urednici, **Dragici Veskovič**, nekdanji Breskvar. Tako sem leta 2007 začel z literarno kritiko, kmalu pa sem začel pisati tudi poročila, intervjuje in eseje ter moderirati okrogle mize in dogodke. Dragica me je tedaj vzela pod svoje okrilje, me vzgojila v pisca in me naučila vsega, kar je znala sama, zato sem pri reviji zelo kmalu začel urejati kritiko, po njeni upokojitvi pa sem kot glavni urednik prevzel še vodenje cele revije.

Vmes sem nekaj najboljših tekstov napisal in uredil v kakšnih petih letih, kar sem aktivno sourejal za Airbeletrino, ki je bila tudi moja

prva zaposlitev, na katero sem se prijavil. Mesto urednika leposlovja na Cankarjevi založbi je tako torej druga. Na razpis sem se prijavil brez velikih pričakovanj, saj sem vedel, da se bo prijavilo kar nekaj ljudi z več izkušnjami in z večjim pedigrejem, kot ga imam sam. A so očitno iskali prav nekoga mlajšega, ki je tudi v stiku z mlajšimi avtorji, predvsem pa me je za to mesto priporočil **Andrej Blatnik**, s katerim sva že večkrat sodelovala. Sprva, priznam, nisem imel prav pametne predstave o tem, kaj pomeni biti urednik leposlovja na resni založbi, ker je to nekaj povsem drugega kot biti urednik literarne revije.

Kaj v praksi pomeni biti urednik leposlovja?

Poskušal bom povedati tako, kot to razlagam svojim sorodnikom, ki o urednikovanju nimajo najmanjšega pojma. Ne prodajam knjig, pa vendar jih. Ne promoviram knjig, pa hkrati jih. Nisem lektor, pa malo tudi lektoriram. Nisem agent pisateljem, pa na nek način tudi sem. Vloga je kompleksna, zaobsega in presega vse našteteto.

Najprej je treba vedeti, da je moj program sestavljen iz prevodnega in izvirnega leposlovja ter nekaj malega humanistike. Na leto imam na voljo enajst knjig iz naslova Javne agencije za knjigo in pet ali šest knjig iz naslova kakšnih drugih subvencij, na katere se prijavljamo – na primer na Creative Europe. Ponavadi imam poleg tega še kaj komercialnih projektov in ponatisov. Recimo, da imam torej nekaj manj kot 20 knjig letno, kar se sliši veliko, a se hitro izkaže, da ni tako. Vsako leto v tujini izide gora zanimivih knjig in tujo produkcijo mora urednik redno spremljati sam ter s pomočjo prevajalcev in drugih strokovnih bralcev. Poleg tega, da aktivno iščeš, kaj bi bilo vredno prevesti, si ves čas na preži tudi za izvirnimi avtorji. Še več je tega, kar mimogrede dobiš – bodisi te prevajalci opozorijo na kak prevod in ti ga ponudijo, bodisi ti slovenski avtor prinese ali pošlje svoj rokopis. Avtorji so raznoliki - od uveljavljenih avtorjev do avtorjev začetnikov in upokojenih učiteljic slovenščine.

Ker urejam tudi polovico zbirke Moderni klasi-ki, moram vsako leto najti prostor tudi za tri

knjige iz tega sklopa. Poleg tega skrbim za zbirko Najst, tako da je vsaj eno delo na leto namenjeno najstnikom. To hitro omeji mesta, ki jih imam v programu.

Ko izbereš neko knjigo za svoj program, prevodno ali izvirno, se začne glavni del uredniškega dela - komunikacija s prevajalcem ali avtorjem, morda iskanje prevajalca, če ti ni knjige prinesel sam, izdelava pogodb, načrtovanje izida, načrtovanje naslovnice, preverjanje zahtev za knjigo, pogajanje z nabavo glede višine naklade, umestitev knjige, korekture, strategija piarja ... Včasih se zgodi, da še najmanj časa posvetiš delu na tekstu, kar naj bi bila nekako vseeno primarna naloga urednika. Ko sem prišel v Cankarjevo založbo, sem vedel, da delamo s samimi odličnimi prevajalci in sem si naivno predstavljal, da zaradi tega s teksti ni veliko dela. Kmalu ugotoviš, da se lahko tudi vrhunski prevajalci kdaj zmotijo, da prenašajo strukturo, besedni vrstni red iz jezika izvirnika ... Prevajalci so včasih tako globoko v besedilu, da kaj spregledajo, da nimajo več distance in zelo pomembno je uredniško, nevtralno branje, kot tudi še prej lektorjevo in pozneje korektorjevo branje, ker se kakšne napake še zmeraj najdejo, pa lahko greš skozi besedilo desetkrat. Sem pa že v tem kratkem času naletel tudi na nekaj zelo slabih prevajalcev, kjer je bilo treba odpreti original in prevodu slediti od stavka do stavka.

Vsako knjigo, ki jo vzamem v program, vsaj malo preberem. Tudi če ne znam jezika niti malo, se mi zdi pomembno, da knjigo primem v roke. Malo si pomagam s slovarjem in že nekako dobim občutek, v kakšnem slogu je napisana, potem si pomagam z vzorčnim prevodom, ki mi ga priskrbi prevajalec, in z recenzijami. Trenutno se veliko zanašam tudi na kolege s Cankarjeve založbe in Mladinske knjige, saj sam še ne morem vedeti, kateremu prevajalcu lahko zaupam, da mi bo priporočil dobro knjigo, knjigo, ki se bo zdelala dobra tudi meni. Obstajajo vrhunski prevajalci, ki si ne znajo izbirati projektov.

Ko imaš lektoriran, urejen, s prevajalcem ali avtorjem predelan končni rokopis, ga pošlješ oblikovalcu, ta prelomi knjigo in izdela

naslovnico. Ker grafični urednik v naši veliki mašineriji običajno nima časa prebrati cele knjige, saj hkrati pripravlja pet ali šest knjig, mu urednik pomaga s kakšno obnovo, da mu poišče izvirne in tuje prevodne naslovnice, da mu opiše kakšne ključne motive, podobe, dogodke iz besedila. Vmes je treba spet komunicirati z avtorjem in prevajalcem, narediti povzetek vsebine, opis knjige, ki je objavljen na hrbtani strani naslovnice. Knjiga je lahko po urednikovem mnenju čudovita, a jo je vseeno težko predstaviti bralcu v nekaj stavkih, najti pravega bralca za vsako knjigo in ga prepričati, da jo bo vzel v roke.

Vsaka knjiga mora imeti pred tiskom sklenjene tudi vse pogodbe: z lektorjem, prevajalcem in avtorjem. Včasih je v pogodbi zapisano, da mora agent, avtor ali originalna založba potrditi našo naslovnico. Zato je naslovnico treba poslati agentom oziroma lastnikom avtorskih pravic. Ti lahko naslovnico potrdijo ali zavrnejo, potem poskušaš z novimi verzijami, včasih tudi trikrat, štirikrat. Ko je knjiga že v tisku, se je treba sestati še s piarovci in prodajnim oddelkom, kjer dorečemo, kako bomo knjigo promovirali, kako jo bomo plasirali v knjigarnah in komu jo bomo ponujali.

Koliko časa vzame urejanje knjige, za kako zapleten proces gre?

To je odvisno od kvalitete rokopisa. V začetku prihodnjega leta bo izšla knjiga **Jean-Baptista Del Amoja** Živalsko kraljestvo. Knjiga ima skupaj s spremno besedo nekaj čez tristo strani. Ta knjiga je bila urejena denimo v enem tednu. Saša Jerele je pač neverjetna prevajalka. Nekajkrat sem obrnil vrstni red besed, ker se mi je zdel drugače ustreznejši, zapisal nekaj komentarjev in to je bilo vse.

Trenutno delam knjigo s tisoč stranmi in jo imam v delu že mesec in pol, pa sem šele na polovici. Težko ocenim, kako dolgo že dejansko delam knjigo, ker je vmes vskočilo več ponatisov, ki jih pred tiskom še enkrat preberem, da se morebiti še kaj popravi, če je treba. Od avgusta sem prebral preko 67 rokopisov, od tega sem enega sprejel v svoj program. Od vseh avtorjev sta dva ali trije takšni, ki so že izdali

knjigo pri naši založbi, nekaj je bivših samozaložnikov in novincev. V Sloveniji je kultura pisanja na izjemno visoki ravni, skorajda ni človeka, ki bi mislil, da ne zna napisati knjige.

Koliko besede imate kot urednik leposlovja pri tem, kaj bo založba izdala v svojem programu?

Uredniško mesto sem prevzel sredi leta, zato je bil ves program za leto 2017 že narejen. Vanj sem uvrstil tri dela: en izvirni in en prevodni roman ter strip. Cankarjeva založba je tudi založba s tradicijo, v svojem portfelju ima določene slovenske in prevodne avtorje, ki jih seveda ne more kar zavreči samo zato, ker meni osebno njihova dela (ali oni sami) niso blizu. Če so avtorji zvesti založbi, mora biti tudi založba zvesta njim – to se mi zdi čisto prav. Gotovo kljub temu ne bom izdal nečesa, kar se mi zdi zanič. Sem pa pragmatik in se mi zdi praktično, da kdaj izdam knjigo nekega avtorja z upanjem, da bo tudi njegova naslednja knjiga izšla pri nas in bo boljša od prve.

Znebil sem se idealističnega prepričanja, da bom kot urednik izdajal samo »crème de la crème« literaturo, tega ni. Včasih se s kakšnim prevodom, recimo, tudi povsem ušteješ. Izvirnega jezika ne govoriš, tvoje estetske preference se ne ujemajo s prevajalčevimi, vzorčni prevod je bil najboljši odlomek iz knjige, recenzije so bile prenapihnjene ... Na koncu pa se izkaže še, da niti prevajalec ni bil kos knjigi. Lani je tako izšla knjiga, na katero sem besen in ponosen hkrati. Ko kdo reče, da je ta knjiga dobra, si čestitam, saj sem jo dobesedno prevedel sam. Ampak za kak zelo slab ali samo malo slabši prevod sem kot urednik neskončno vesel, če tega bralec ni opazil. To pomeni, da sem odlično opravil svoje uredniško delo.

Katera je vaša najljubša knjiga, ki se jo uredili?

Najljubša je vedno prva. Moja prva knjiga pri Cankarjevi založbi je bila Podreditev **Michela Houellebecqa**, trenutno pa mi je najljubši roman **Zaharja Prilepina** Samostan. Čudovit roman, toliko bolj, ker je treba ločevati avtorja kot zgodovinsko osebo in avtorja kot pisatelja. Med delom sem imel mešane občutke. Avtor

je v ruskih paravojaških enotah, Putinov fanatik in nacionalist, knjiga pa je čisto nasprotje. Na rusko preteklost gleda na svež način, ki vendarle ni apologetski.

Izredno uživam tudi v urejanju izvirnih del, recimo pesniške zbirke **Denisa Škofiča**. Rad delam z izvirnimi rokopisi, ker lahko relativno sodelujem pri procesu nastajanja besedila. Pri izvirnem rokopisu vlada povsem druga dinamika kot pri prevodu. Pri izvirnih rokopisih sem zelo previden. Zdaj si pri Cankarjevi založbi šele nabiram kilometrino. Ko bo več avtorjev pri meni naredilo in izdalo dobro knjigo, mi bodo slovenski avtorji lažje zaupali. Zdaj sem zanje pogosto še nek »mulc«, ki skuša soliti pamet nekomu, ki včasih dela literaturo dlje, kot sem jaz na svetu. Zato previdno izbiram avtorje, najraje izberem tiste, za katere vem, da lahko z njimi delam.

Urejate tudi knjige za mladino. Je kakšna razlika v urejanju za mladino in odrasle?

V urejanju ni razlike, kvaliteta je kvaliteta. Pri mladih je treba edino misliti na drugo publiko. Besedilo je treba na ravni besedišča in strukture prilagajati naslovniku. Zbirka Najst, ki sem jo prevzel v Cankarjevi založbi, je namenjena zahtevnejšim bralcem med najstniki, gre za teme in sloge, primerne tudi za odrasle bralce. So dela, ki se jih da brati dvoravninsko. Povprečen najstnik bo bolj sledil zgodbi in dogajanju, bralec z več kilometrine pa bo iskal smisle in pomene, ki presegajo zgodbo.

Lani ste sodelovali pri prav posebni knjigi z naslovom Ti si čist normalen. Vanjo ste umestili dvajset pesmi slovenskih raperjev. Je bilo delo pri tej knjigi kaj drugačno kot sicer?

To je bil zanimiv projekt, ki sem ga delal še za Mladinsko knjigo, skupaj z urednico **Alenko Velcer**. Gre za uglasbene tekste, ki morajo učinkovati tudi kot samostojno besedilo, namenjeno branju. V prvi fazi sem izbiral raperske komade, ki so me nagovorili kot poslušalca tega žanra, nato sem jih skušal čim bolj zvesto prepisati in jih v drugi in tretji fazi izbire brati kot poezijo. Takrat je bilo najbolj pomembno, da sem ugotovil, ali me tekst nagovori brez glasbene

spremljave, kot čisti tekst – to je bilo včasih izredno težko, saj sem ves čas v glavi slišal raperjev glas, njegov »flow«, ritme. Na koncu je nastala kar dobra knjiga, čeprav je bilo treba narediti tudi kakšen kompromis. Knjiga žal ni reprezentativna glede na spol - ženski rap pri nas kot da ne bi obstajal, ne poznamo nobene dobre raperke. Prizadeval sem si izbrati kvalitetne pesmi, ki so tudi pokrajinsko raznovrstne.

Poleg urednikovanja pišete tudi kolumne za časnik Večer in revijo Grazia. Je kakšna razlika med pisanjem za žensko revijo in resen dnevni časopis?

Priznati je treba, da ne gre za kak pomembnejši miselni preskok. V Večeru je zaželeno, da je tekst duhovit, ljubša jim je lahkotnejša vsebina, zato izbirajo tudi temu primerne teme, medtem ko mi pri Grazii nikoli niso rekli, o čem moram pisati, in mi puščajo povsem proste roke. Nekdanja urednica Grazie me je enkrat opozorila samo, da si res ne želi, da bi vsaka kolumna govorila o boju za svetlejšo socialistično prihodnost. In ker pravzaprav ne pišem rad neposredno o politiki, sem jo upošteval. Poleg tega za Grazio rad raziskujem teme, ki so neka-ko vezane na tipične teme, ki jih pričakujemo v modnih oziroma ženskih revijah.

Sam o sebi nerad pravim, da sem pisatelj, sem bolj pisec. Napisal sem en roman, a zato si ne morem reči pisatelj. Prizadevam si, da s kolumnami ohranjam kondicijo za pisanje. Kolumne imam rad zato, da imam mesečno prakso, da stalno pišem. Pri Večeru mi je zanimivo, da mi določijo temo in ker so včasih prav abstraktne ali zelo konkretne, mi pogosto predstavljajo izziv, dobro vajo v kreativnosti.

Med letoma 2013 in 2016 ste bili član žirije nagrade kresnik za najboljši slovenski roman. Kako ste doživljali to vlogo? Na podlagi katerih kriterijev se odloča žirija?

Če sem iskren, pa tudi malce zadirčen - v žirijo sem prišel na povabilo Alojzije Zupan Sosič, vodje žirije. Z izbiro žiranta se jim je namreč izredno mudilo, iskali so nekoga, ki bi hitro vskočil. Delo je k nagradi žal pristopalo precej

neresno, žirante so vedno nabirali zadnji trenutek. Morda so se z mano zadovoljili, ker se jim je že mudilo. Sam sem bil kar malo ponosen, ne bi pa šel v to, če ne bi bilo Alojzije, na katero sem se lahko zanesel, da bo žirijo vodila brezhibno in strokovno.

Bilo je kar naporno. Imam to nevrotično težavo, da ko se lotim knjige, jo moram prebrati do konca. Tudi če sem že po treh stavkih vedel, da knjiga nima smisla, da nima nobene možnosti priti v deseterico, sem jo prebral do konca. Na koncu mi je to vzelo preveč časa, ukvarjal sem se s stvarmi, s katerimi se mi ne bi bilo treba. V treh letih, kar sem delal kot žirant, je bila najbolj zanimiva predvsem interakcija z ljudmi v žiriji. Ko smo razpravljali o kvaliteti literature, me je presenetilo, kako subjektivno in abstraktno je dojetje, kaj je kvalitetna literatura. Izkušnja je bila zanimiva, a če bi me poklicali zdaj, najbrž ne bi več pristal.

Občasno tudi lektorirate. Kakšen je vaš odnos do slovenščine?

Nisem tipičen slovenist. Ne povzdigujem slovenščine, kar slovenisti neznansko radi počno, s tem pa marsikaj zavirajo. Sem zelo glasen nasprotnik ideje, da angleščina nima kaj iskati na univerzi. To se mi zdi velika neumnost. Za študente bi bilo dobro, da bi meli tuje predavatelje, to bi poskrbelo za mednarodno konkurenco. Ampak angleščino na univerzi bi dovolil samo v primeru, da bi imel vsak oddelek vseh univerz in fakultet v Sloveniji zaposlenega slovenista, ki bi skrbel za slovenjenje terminologije, pa seveda tudi tečaj iz angleščine, ki bi se posebej osredotočal na predmetno področje oddelka.

Kaj je največji izziv pri vsem, kar počnete?

Moj največji izziv je napisati drugo knjigo, a sem trenutno pod vtisom svojih kolegov v službi. Nekateri, kot je recimo **Andrej Ilc**, so legendarni uredniki, ki že celo življenje delajo s knjigami, pa nikoli niso čutili potrebe, da bi kakšno napisali sami. To je name res naredilo vtis; ta skromnost, ki ne izhaja iz strahospoštovanja do literature. Skratka, sam bi še prav rad kaj napisal, a sem izgubil nujo, da bi moral biti

pisatelj. Kot urednik delam dobro in trenutno se mi to zdi pomembneje od lastnih literarnih ambicij.

Je pa še en problem. Svoj prvi roman sem napisal med počitnicami med enim in drugim študijskim letom. Pisal sem cele dneve. Zjutraj sem vstal, vzel računalnik in pisal v knjižnici do enajstih, ko imamo doma tradicionalno kosilo. Potem sem se vrnil v knjižnico in pisal, dokler je niso zaprli. Nato sem si natisnil, kar sem napisal, in doma zvečer popravljaj tekst, pisal na roko in delal načrte za naslednji dan. Drug dan se je zgodba ponovila. Tisto poletje ne vem, če je bil kak teden, ko nisem pisal. Ko pišem, me to popolnoma konzumira, a zdaj si tega preprosto ne morem privoščiti. Nisem te vrste pisatelj kot nekateri kolegi, ki rečejo: »Začutil sem zgodbo v sebi, sedel in jo napisal.« Ne bom rekel, da je to slab način pisanja, imamo pač različne načine. Sam najprej do detajlov razdelam zgodbo - vse, razen konca. Nikoli ne vem, kako se bo končalo. Tako imam večji motiv pisati, ker tudi mene zanima, kakšen bo konec. Na svoj roman sem se tako pripravljaj en mesec. Naredil sem si načrt zgodbe po poglavjih, si delal skice, si ogledal dogajalni prostor, zapisoval okruške dialogov, študiral značaje, vsakemu liku pripisal njegov lastni jezik ...

Verjamem, da je pri literaturi navdih samo kakšnih 10 odstotkov, 90 odstotkov pa je trdega, prekletega dela. Moja največja in najbolj blazna želja je napisati novo knjigo. Vmes sem želel napisati kriminalko, ker se mi je to zdelo lažje kot napisati resen roman, a mi je tudi tisto zastalo. Toliko dela je z urednikovanjem. Rad bi sledil sodobni literaturi in hkrati videl, kaj počnejo drugi, na drugih založbah. Rad bi spremljal nove avtorje, avtorje, ki »nastajajo« ta trenutek; to se mi zdi s stališča uredniške politike nujno. Treba je slediti živi literaturi, temu, kar berejo ljudje, kar pišejo mladi. Res je 90 odstotkov »sranja«, a živiš in delaš za tistih 10 odstotkov. Želim si delati z avtorji, ki bi uživali v delu z mano, jaz pa v delu z njimi. In izdajati knjige, ob katerih bo užival bralec. To je moja naloga in odgovornost.

 Asja Lednik

RENATA ZAMIDA

Renata Zamida je univerzitetna diplomirana filozofinja, splošna jezikoslovka in novinarka. V založništvu dela od leta 2006, najdejavneje na področju prodaje avtorskih pravic na tuje trge in na področju mednarodne promocije. Aktivno je sodelovala pri snovanju portala Biblos za prodajo in izposajo e-knjig, bila je tudi programska vodja mednarodnega literarnega festivala Fabula. Trenutno je strokovna delavka na Javni agenciji za knjigo Republike Slovenije (JAK), kjer skrbi za ključne projekte uvajanja slovenske literature na tujih trgih.

Za začetek bi vas prosila, da nam poveste kaj več o vaši profesionalni poti od začetka do danes.

Sem Mariborčanka, tako da sem srednjo šolo končala v Mariboru in že takrat začela delati na radiu. Potem sem šla študirat v Ljubljano. Študirala sem filozofijo in splošno jezikoslovje, dvopredmetno, ter novinarstvo. V času študija sem že zelo intenzivno delala na Radiu Maribor in na Valu 202. Kmalu sem postala tudi redaktorica neke oddaje; na ta način sem prišla v stik s področjem kulture in knjige, veliko sem delala tudi knjižne recenzije, skratka, nekako me je peljalo v to polje in v polje oglaševanja. Najprej sem diplomirala iz novinarstva na Fakulteti za družbene vede, vzporedno, ko sem bila na Filozofski fakulteti v drugem letniku. Eno leto sem potem delala v oglaševalski agenciji kot vodja projektov, potem pa kot direktorica projektov, tako da sem se nekako izurila tudi v marketingu, naučila sem se ustvarjati. Predvsem sem bila vezana na velike sejme v tujini in na to, kako v tujini promovirati projekte. Potem so me, ker sem še vedno delala na radiu in intenzivno pokrivala knjigo, v nekem trenutku z založbe Beletrina povabili, da se pridružim ekipi. To je bilo leta 2006, ko sem začela delati v založništvu, kjer delam še danes.

Na Beletrini sem v glavnem delala marketing, piar, dogodke s slovenskimi avtorji. Zelo hitro sem začela delati tudi bralne turneje v tujini. To pomeni, da ko izide knjiga nekega avtorja, se skupaj s tujim založnikom dogovoríš za turnejo. Tudi če ni bilo knjige, smo sestavili skupino nekaj avtorjev in šli na turnejo, kjer so se ti avtorji predstavljali. Začela sem se ukvarjati tudi s sejmi v tujini. V tistem času še ni bilo JAKa, kar pomeni, da je Ministrstvo za kul-

turo vsaka tri leta z razpisom iskalo založniške producente, ki so organizirali nacionalne stojnice za Slovenijo na tujih sejmih. Takrat je bila Slovenija častna gostja na knjižnem sejmu v Leipzigu. Beletrina je dobila ta razpis, tako da je tri leta zaporedoma organizirala nacionalno predstavitev. To je bil tudi zame prvi res velik mednarodni projekt, ko je bilo potrebno organizirati celotno stojnico. Velika je bila okrog 60 kvadratnih metrov, na katerih smo predstavili več kot 15 slovenskih avtorjev. Treba je bilo koordinirati dogodke v mestu, na sejmu. To je bil prvi velik projekt, ki je pokrival celotno založniško polje. Po triletnem leipziškem projektu sem se začela intenzivneje ukvarjati s trženjem prevodnih pravic in pravic slovenskih avtorjev v tujino, s čimer sem se ukvarjala vse do odhoda iz Beletrine. To je delo, ki me še vedno zelo veseli, to delam še zdaj, s to razliko, da je diapazon avtorjev, ki jih lahko ponujam v tujini, bistveno večji kot prej.

Tako delo na založbi kot tudi zdaj na JAKu je zelo vezano na mednarodno promocijo slovenske literature, slovenske knjižne ustvarjalnosti, na spodbujanje slovenskih producentov, založnikov, urednikov, literarnih agentov, tudi avtorjev, v tem polju.

Druga sfera na Beletrini je bila vezana na elektronsko knjigo. Leta 2003 smo se odločili, da se aktivno podamo na polje elektronske knjige. Pri nas ni obstajala nobena platforma za izposajo ali prodajo e-knjig, to polje je bilo zelo slabo razvito. To je bil čas, ko še ni bilo finančne krize in založba je imela presežke sredstev. Beletrina je neprofitni zavod, kar pomeni, da se ves dobiček, ki se ustvari, vrne nazaj v osnovno dejavnost. V tistih letih »debelih krav«, ko so nastajale rezerve, smo se odločili, da bomo ta

sredstva usmerili v razvoj. Tako smo razvili prvo platformo za prodajo e-knjig. Potem sva s kolegom **Markom Hercogom** zelo hitro ugotovila, da bo prodaja e-knjig pri nas približno na desettini nivoja prodaje tiskanih knjig, da si je treba izmisliti nekaj drugega. Moja ideja je bila, da se povežemo s slovenskimi splošnimi knjižnicami, kar smo z Biblosom tudi naredili in nekako razvili sistem, s katerim napajamo drug drugega. Tudi na področju e-knjige imamo v Sloveniji sistem soodvisnosti založnikov od nakupov knjižnic. Tudi Biblos še vedno največ denarja ustvari prav s tem, da knjižnice kupujejo licence za e-knjige, podobno kot pri fizičnih knjigah. Večina založnikov je še vedno odvisna od obveznih izvodov, ki jih odkupijo knjižnice za izposajo.

V knjigarnah, na dogodkih in preko spletnih strani se žal še vedno proda manjši delež vsega. Takšna je v Sloveniji situacija, ki tradicionalno temelji na zelo močni mreži splošnih knjižnic. To je bila stranska linija, ki pa je bila v nekem obdobju zelo močna in sem se zelo intenzivno ukvarjala s tem, napisala sem tudi precej strokovnih člankov na to temo, v tujini sem bila vključena v določene delovne skupine. Predlani sem se na povabilo Javne agencije za knjigo preselila na Metelkovo. Povabili so me k vodenju projekta Slovenija, častna gostja na knjižnem sejmu v Frankfurtu, ki je največji in najpomembnejši mednarodni knjižni sejem na svetu.

Programi častnih gostij imajo že od konca 70. let in kakšnih deset let nazaj je zaživela tudi ideja, da bi bilo za Slovenijo dobro, da bi bila tam država gostja, kar nam je sedaj tudi uspelo. To bo naslednji zelo, zelo velik projekt, ki prinaša s seboj tudi veliko odgovornosti drugim producentom, celotnemu knjižnemu polju in slovenskim avtorjem. To je priložnost, ki jo država ponavadi dobi enkrat samkrat, tako da se je res potrebno potruditi, da iz tega naredimo najboljše. Še en lep projekt nas čaka leto prej, ko bo Slovenija častna gostja na knjižnem sejmu v Bologni. Pri nas je zelo pomembna otroška knjižna produkcija; to je polje, kjer smo zelo močni, tako da bo tudi to odlična priložnost za promocijo slovenske knjižne ustvarjalnosti v tujini.

Kot ste rekli, ste zaposleni na Javni agenciji za knjigo. Nam lahko predstavite vaše naloge in obveznosti?

Javna agencija za knjigo je institucija, ki jo je pred desetimi leti ustanovila vlada in ima nalogo skrbeti za celotno knjižno polje v Sloveniji. Razdeljena je na več segmentov. Nekaj so subvencije, ki jih daje znotraj nacionalnega knjižnega polja, drugi sklop so subvencije, ki jih namenja izidom v tujih jezikih, torej za prevode, tudi za mobilnost avtorjev, založnikov in tako naprej. Potem je tu še sklop bralne kulture, kjer skušajo z različnimi projekti, na primer s projektom Rastem s knjigo, spodbujati bralno kulturo. Za različna strokovna področja, torej za bralno kulturo, mednarodno sodelovanje in knjižne programe, ima agencija različne strokovne sodelavce. Jaz sem v agencijo prišla z namenom, da bi pokrivala mednarodno sodelovanje, kjer dela tudi kolegica **Katja Strgar**. Polje mednarodnega sodelovanja je precej razvejano, skrbimo za različne razpise. Primer je programski in projektni razpis za mednarodno sodelovanje, na katerega se lahko slovenske založbe prijavljajo z različnimi projekti - od tega, da hodijo na sejme v tujino, do tega, da pri nas pripravljajo dogodke s tujimi gosti, da delajo avtorske turnee v tujini, skratka zelo različne zadeve, vezane na mednarodni prostor. Imamo tudi razpis za prevode v tuje jezike, na katerega se lahko tuji založniki ali prevajalci iz slovenščine v tuje jezike prijavijo za subvencijo oziroma štipendijo in prevajajo kakšnega slovenskega avtorja v tuj jezik. Potem imamo razpis za mobilnost avtorjev in založnikov, kjer se lahko fizične osebe, avtorji, založniki in drugi prijavijo, da na povabilo gredo nekam v tujino. Nazadnje imamo še razpis, ki je trenutno namenjen projektu Slovenija, častna gostja na knjižnem sejmu v Frankfurtu. Ta spodbuja izide del slovenskih avtorjev v nemščini, v nemškem govornem prostoru, nanj pa se lahko založniki iz nemškega govornega prostora, torej Nemčije, Avstrije in nemško govoreče Švice, prijavijo za subvencijo, da izdajo delo slovenskega avtorja v nemščini. Približno za polovico teh razpisov skrbim tudi jaz. Vodenje razpisov na javni instituciji ni enostavna zadeva, saj smo

podvrženi javnemu pravu in njegovim pravilom, kamor sodi tudi Zakon o upravnem postopku. Je tudi precej zamudno - obdelava enega razpisa lahko vzame tudi dva meseca.

Kot producenti na JAKu organiziramo in obiskujemo tudi sejme, kjer imamo nacionalno slovensko stojnico, ki je namenjena predstavitvi tekoče knjižne produkcije, vsakič z nekim izborom. V primeru Bologne vsaki dve leti izdamo nov katalog, v katerem predstavimo po mnenju strokovne komisije deset najbolj omembe vrednih knjig, ki so bile izdane v zadnjih dveh letih na tem področju. Nacionalne stojnice imamo v Frankfurtu, Leipzigu, Bologni in z letom 2018 jo bomo uvedli tudi v Beogradu. Beograjski knjižni sejem je regionalno zelo pomemben, pravzaprav je to zelo velik mednarodni knjižni sejem, in tudi na podlagi pogovorov z založniki smo zaznali, da bi bil to lahko še en sejem, ki bi ga slovenski založniki dojemali kot tržnico za prevode in v tem regionalnem prostoru poskusili narediti kaj več. Tudi založniki so ugotovili, da imajo v Beogradu veliko možnosti, da seznanijo ne le srbske založnike, temveč tudi bolgarske, romunske, hrvaške, bosanske, črnogorske, kosovarske, makedonske in albanske, s tem, kaj se dogaja pri nas, torej kaj izhaja in kateri avtorji so zanimivi.

Poleg knjižnih sejmov seveda poskušamo vzpostaviti tudi dolgoročna partnerstva, sodelovanja z različnimi drugimi mednarodnimi institucijami. To so institucije, ki so v namenskem in organizacijskem smislu podobne JAKu - veliko evropskih držav ima takšne agencije oz. inštitute ali centre. Nizozemci, na primer, imajo Letterenfonds, fundacijo, ki, podobno kot mi, daje subvencije domačim založnikom, avtorjem, prevajalcem, skrbi pa tudi za promocijo domače literature v tujini. Povezani smo v mrežo institucij, ki skrbijo tudi za prevode iz svojih nacionalnih literatur v tuje jezike. Mreža se imenuje Enlit. Letno se srečujemo in skozi to mrežo vpeljujemo tudi program, preko katerega bi lahko mlade profesionalce, študente, pošiljali na prakso v tujino znotraj teh institucij, kar bi bila zagotovo zelo zanimiva in dobrodošla izmenjava. Vključeni smo tudi

v mrežo Traduki, ki povezuje države jugovzhodne Evrope z nemškim prostorom. Poleg vsega naštetega neposredno sodelujemo tudi z nekaterimi festivali in literarnimi manifestacijami, recimo s First Novel Festivalom v Budimpešti, za katerega vsako leto nominiramo enega avtorja knjižnega prvenca, in s First Novel Festivalom v nemškem Kielu. Povezujemo se tudi s festivalom poezije v Argentini, z manifestacijo na polju poezije v Bruslju, skratka z različnimi akterji, ki so tudi producenti, in obenem poskušamo poskrbeti za to, da vsako leto tudi slovenske avtorice in avtorji krožijo po tujini, neodvisno od tega, kaj zanje delajo domači in tuji založniki.

Kot vodja projekta Slovenija, častna gostja mednarodnega knjižnega sejma v Frankfurtu ste imeli veliko vlogo pri tem, da smo dobili priložnost, da pokažemo našo knjižno produkcijo, da Slovenijo predstavimo svetu. Kaj vse je bilo treba storiti, da je do tega prišlo? za to? Koliko časa ste pridobivali vse potrebno, da se sedaj lahko pripravljate na leto 2022?

Naziv častna gostja je med državami zelo zaželen. Predvsem v zadnjih desetih letih je interes držav za ta naziv izjemno narasel. Delno zato, ker smo lahko videli nekaj izjemnih predstavitev, katerih posledica je bilo globalno povečanje zanimanja za določeno državo, kar se je poznalo tudi na prodaji avtorskih pravic. Pri frankfurtskem knjižnem sejmu ne gre za postopek formalne kandidature, kjer bi bila pravila igre vnaprej jasna, ampak za zelo neformalna lobiranja, druženja, katerih izid je lahko pozitiven, torej dodelitev tega naziva, ali pa ne. Pri nas se je kar dolgo govorilo o tem, bile so neke ideje, pa so potihnile, nihče si ni prav upal in vedel, h komu in kako. Leta 2014 je vlada sprejela odločitev, da Slovenija želi kandidirati za častno gostjo v Frankfurtu, za to so namenili tudi določena sredstva. Z Ministrstva za kulturo, ki ga je takrat vodil **Uroš Grilc**, so vodstvu v Frankfurt poslali, da želi biti Slovenija častna gostja, in je bilo to to. Mislili so, da je zadeva urejena, in so začeli naznanjati v vladnih gradivih, v NPK, da bo Slovenija častna gostja leta 2018. To je pisalo povsod, hkrati pa se nihče

z nikomer v Frankfurtu ni pogovarjal. Na neki točki so ugotovili, da iz Frankfurta nič ni prišlo nazaj, da bi bilo mogoče vseeno dobro iti tja v času sejma in se s kom kaj pomeniti, skratka, da se bo treba zadeve drugače lotiti. Leta 2015 je v Frankfurt prvič šla večja ekipa, tudi mene so takrat že kontaktirali. Začeli smo se konkretnije ukvarjati s tem, kako odločitve sejma delujejo, pogovarjati smo se začeli z državami, ki so pred bile kratkim častne gostje.

Ugotovili smo, da obstajata dva sklopa držav kandidatk. Ene so tiste, ki si jih organizatorji sejma sami želijo in lobirajo pri njih, na drugi strani pa imamo države, ki imajo same močno željo, a sejem nima resne motivacije, da bi te države predstavljal. Sejem ima tudi izvršni odbor z direktorjem na čelu. Direktor se v skladu z mnenji in željami izvršnega odbora odloči, katera država bo častna članica in kdaj. Vedeti moramo, da močno vlogo pri tem s svojimi zunanje-političnimi strateškimi interesi igra nemško zunanje ministrstvo. Nemčija na zvezni ravni namreč nima kulturnega ministrstva, prav tako zunanje ministrstvo vodi promocijo na področju kulture. Na to, kdo bo častna gostja, moramo torej gledati tudi skozi politično prizmo - velikokrat so to delno politične odločitve.

Pogovarjali smo se z državami, ki so že bile gostje, in ugotovili, da so nekatere pripravile BiteBook, tako imenovani kandidturni dokument, sestavljen iz razlogov, zakaj kandidiraš, kaj želiš s kandidaturo doseči, kako je vse skupaj zamišljeno in koliko denarja imaš na razpolago. Odločili smo se, da BiteBook pripravimo tudi sami, kar sem prevzela jaz kot urednica. Oddali smo ga oktobra 2015 in takrat povabili tudi vodstvo frankfurtskega knjižnega sejma na prvi obisk. Po predaji BiteBooka smo čakali do januarja 2016, ko je prvič prišel na obisk v Slovenijo direktor knjižnega sejma **Juergen Boos** s svojo sodelavko, ki vodi projekt častne gostje. Ta obisk je bil očitno najbolj prepričljiv faktor, da so se v izvršnem odboru sejma odločili za Slovenijo. Takrat smo zelo natančno predstavili knjižno polje in tudi, kako je pri nas knjiga zgodovinsko pomembna, kako je literatura konstituirala Slovence kot narod.

Zelo fascinantna se jim je zdela zgodba o tem, da so bili pri nas pisatelji tisti, ki so napisali prvo slovensko ustavo. Predstavili smo tudi pomembno politično vlogo, ki jo je imela literarna srenja ob razpadu Jugoslavije in osamosvajanju Slovenije. Pokazali smo jim našo knjižnično mrežo, knjigarne, založnike, knjige, ki izhajajo in so dejansko zelo lepe. Povedali smo, da Slovenija skupaj z Islandijo in Veliko Britanijo spada v vrh po številu knjig, ki izidejo na milijon prebivalcev. Te zgodbe so jih prepričale, še najbolj pa jih je zagotovo prepričalo srečanje z našimi avtorji in avtoricami, ko smo imeli večer ob slovenski poeziji, deloma tudi ob prevodih slovenske poezije v nemščino. Povabili smo **Majo Haderlap**, **Draga Jančarja**, **Janija Virka**, različne avtorje in avtorice. Organizatorje sejma smo prepričali s toplino, karizmo, z močno tradicijo poezije. Pomembno je tudi, da je to projekt, ki je odobren na najvišji državni ravni, projekt, ki ima odobrena sredstva in bo zdaj prejel tudi sredstva iz kohezijskega sklada.

Jeseni leta 2017 smo izvedeli, da žal ne bomo dobili letnice, ki smo si jo želeli. To je letnica 2021, ki bi se ujela s pomembnimi nacionalnimi zadevami, kot je 30-letnica osamosvojitve Slovenije in predsedovanje svetu Evropske unije, temveč smo dobili prvo prosto leto, leto 2022. Kljub temu mislim, da je to izjemen uspeh, ki nikakor ni bil samoumeven.

Kakšen pomen ima frankfurtski knjižni sejem za naš prostor in kakšne so predvidene posledice predstavitve Slovenije?

Kot rečeno je frankfurtski knjižni sejem kot največji in najpomembnejši knjižni sejem na svetu predvsem zelo pomembna tržnica knjig. Tam se knjige prodajajo in kupujejo najbolj intenzivno. To je sejem, ki je namenjen predvsem strokovni javnosti. Eden glavnih ciljev, ki je tudi eden od razlogov, zakaj je sploh smiselno, da se predstavljamo, je, da bi slovensko literaturo uspeli pozicionirati v svetovnem merilu kot literaturo, ki jo je vredno prevajati. V Sloveniji imamo namreč to zadrego, da se s prodajo prevodnih pravic založbe tradicionalno niso intenzivno ukvarjale in se ne ukvarjajo. Hkrati se pri nas ni razvila funkcija literarne-

ga agenta v smislu nekoga, ki bi aktivno tržil prevodne pravice določenih avtorjev, ki bi jih vzel v zastopstvo. Sejem je eden od projektov, skozi katerega si to funkcijo želimo vzpostaviti in jo intenzivirati. Želimo si, da bi slovenske založbe z delom svojega udejstvovanja usmerile v aktivno trženje slovenske literature v tujini, saj ponudba generira povpraševanje. Če slovenskih avtorjev v tujini nihče ne ponuja, po njih tudi nihče ne povprašuje.

Skratka, potrebno je najprej ustvariti polje zanimanja, spodbuditi producente, da to počnejo. Polje zanimanja je najlažje ustvariti z velikimi nacionalnimi nastopi v tujini in ta v Frankfurtu je res eden teh, ki sežejo globalno. Pomembno je tudi, da sejem v Frankfurtu vsako leto obiše okrog 8000 akreditiranih novinarjev z vsega sveta, tri četrtine vseh medijskih klipov je vezanih na častno gostjo, znatno se poveča interes za kulturo, literaturo in za državo kot turistično destinacijo, kar je za nas prav tako pomembno. Lahko se vzpostavijo nove povezave na področju javne diplomacije, politike in na področju gospodarstva - vse to so merljivi kazalniki, ki izhajajo iz uspešne predstavitve. Naša motivacija je skozi ta projekt zagotoviti trajnostni model promocije slovenske literature v tujini, v smislu, da skozi projekt uvedemo, razvijemo in pomagamo pri vzpostavitvi poklica literarni agent. To je nekaj, kar lahko trajnostno zagotovi dobre rezultate, tudi v smislu vidnosti nacionalne literature v tujini.

Se vam zdi, da je slovensko založništvo povezano in pripravljeno na predstavitev, ki jo doživi častna gostja na sejmu?

Že to, da imamo dve založniški združenji, nekaj pove. Slovensko založništvo na področju otroške knjige je povezano predvsem v mnenju, da je nacionalna predstavitev v Bologni za nas pomembna. Odkar smo se začeli ukvarjati s Frankfurtom, se vsak mesec vidi, kako se mnenja okrog tega projekta spreminjajo, kako založniki postajajo bolj motivirani. Založniki, ki prej niso niti pomislili, da bi hodili na sejme v tujino, da bi prodajali svoje avtorje, so to sedaj začeli delati, imajo interes, da najamejo mizo na nacionalni stojnici. Zanimanja je čedalje

več, tudi na sejme založniki hodijo na drugačen način, spremljajo tudi članice, ki so sedaj častne gostje, spremljajo, kakšne programe imajo, opazamo, da se drugače gibljejo. Mislim, da bomo s pametno politiko načrtovanja uspeli tudi poenotiti želje, apetite, aspiracije, ki jih imajo založniki v zvezi z nastopi, bodisi v Frankfurtu bodisi kje drugje.

Torej se založniki povezujejo, so zainteresirani in motivirani. Kje imajo še rezervo, kaj se lahko v petih letih še spremeni, na kakšen način se lahko še povežejo in kako lahko delajo na dobri celostni predstavitvi?

Predvsem je za sfero slovenskega založništva pomembno, da imamo vsaj eno močno stanovsko združenje. Trenutno imamo Sekcijo založništva in knjigotrštva na Gospodarski zbornici Slovenije, neodvisno od tega imamo Društvo slovenskih založnikov in ločeno od tega Društvo slovenskih knjigotržcev. Sekcija je bila nekoč zelo močna, ko pa je leta 2006 GZS ukinila obvezno članstvo, je to prvič izjemno upadlo. V krogu članov, ki so ostali, nekateri enostavno niso več prišli do izraza, ker je imela tam vedno glavno vlogo Mladinska knjiga kot naša največja založba in zato so se drugi založniki čutili zapostavljene, neslišane, niso videli prednosti, da bi bili del te zgodbe na GZSju.

Ravno zaradi tega so ustanovili Društvo slovenskih založnikov, po vzoru Društva slovenskih knjigotržcev, ki je že obstajalo in ki je najprej združilo vse založnike, ki so iz Sekcije izstopili. Društvo slovenskih založnikov danes šteje več kot 80 članov, so zelo močni, aktivni in tudi v interesu Javne agencije za knjigo je, da ima močnega stanovskega partnerja, ki lahko poenoti založniško sfero, lahko se stvari dogajajo tako v organizacijskem, izvedbenem in producerskem smislu kot v smislu nekkih izobraževanj na ravni društva. Skratka, tu imajo založniki še veliko rezerve, da svoje interese uveljavljajo skozi močno stanovsko združenje. Po drugi strani imajo tudi založbe še veliko rezerve v trženju prevodnih pravic avtorjev v tujini. To lahko delajo samostojno, v okviru založniške dejavnosti, ali pa se po vzoru nekat-

erih drugih držav združijo trije, štirje manjši založniki in ustanovijo svojo literarno agencijo s svojim literarnim agentom, ki pokriva avtorje teh založb in jih poskuša tržiti v tujini. Pri tem se je potrebno osredotočiti na tisto produkcijo, ki ima potencial v tujini, narediti je treba nek izbor. Založniki se pritožujejo, da v tem ni denarja, da ne pokriješ stroškov za zaposlenega na tem področju, a to je relativno. Če ti uspe v povprečju recimo prodati pravice za 15 naslovov letno, s tem skorajda že pokriješ zaposlenega, če pa sešteješ še subvencije, ki jih deli Javna agencija za knjigo na tem področju, so lahko založbe celo v plusu. To je tudi segment, ki izjemno večja ugled založbe, ne samo doma, med domačimi avtorji, temveč tudi v tujini.

Tudi mi tuje založbe poznamo zato, ker so aktivne pri tem, da skušajo plasirati določene avtorje. Tega se naše založbe še premalo zavedajo. Premalo se zavedajo, da je to velika odgovornost, da v okviru pogodbe za nastanek avtorskega dela avtorju vzamejo vse pravice, prevodne in druge stranske pravice, potem pa to leži v predalu, nihče se s tem ne ukvarja in od tega ni nobene koristi za avtorja.

Slovenski avtorji se čedalje bolj zavedajo, kaj pomeni s prenosom, s pogodbo, določeno pravico dati založniku in kaj pomeni obdržati jo zase. Vedno več avtorjev, ki izdajajo pri založbah, ki se ne ukvarjajo s trženjem njihovih pravic v tujini, svojih pravic v okviru avtorske pogodbe ne odstopi več, ampak jih raje zadržijo zase, da bodo lahko pogodbo o zastopstvu za prevodne pravice sklenili s kakšno drugo založbo, literarno agencijo ali literarnim agentom v tujini, če pri nas za to ni zanimanja. Imamo torej še rezervo pri uveljavljanju poklica literarnega agenta in založb, ki bi se s tem ukvarjale.

Poleg dela v Beletrini ste bila tudi programska vodja festivala Fabula.

Mednarodnega literarnega natečaja ni enostavno delati. Sploh Fabula je bila velik zalogaj, saj je bila zasnovana na tem, da so prišli štirje ključni avtorji, med katerimi so bila res velika imena. Včasih se zgodi, da dokler avtor ne pristane na Brniku in ni v avtu za Ljubljano, nisi prepričan, ali bo res prišel. Že s tega stališča

je naporno, po drugi strani pa je to festival, ki je imel majhno produkcijsko ekipo, kar pomeni, da sem bila hkrati idejna vodja glede tega, kaj se bo dogajalo, koga bomo povabili in tako naprej, organizatorica in izvršna producentka. V času, ko sem bila pri Fabuli, sem skušala redefinirati rdečo nit festivala, skušala sem ga usmerjati v humanistiko, kar je obdržala tudi moja naslednica.

Kot študentka novinarstva, filozofije in splošnega jezikoslovja ste zagotovo dobili tudi teoretične okvirje, ki vam danes pomagajo pri delu oz. so vam pomagali na začetku kariere. Kateri so bili tisti, na katere ste se lahko oprli in so vam pomagali?

Iz teoretičnega vidika si upam trditi, da mi je največ dal študij filozofije, predvsem, kar se tiče analitičnega razmišljanja in pristopa k delu. Iz praktičnega vidika, kako se »obrniti« v svetu, pa zagotovo študij novinarstva. Vsaka od teh smeri je po svoje specifična. Vedno me je privlačila matematičnost jezika, tudi v povezavi s filozofijo, zato sem se odločila za študij splošnega jezikoslovja. Poleg tega je študij filozofije študij, ki ti da širok spekter znanj, pogled v celotno sfero humanistike, da ti možnost razmišljanja in konstituiranja misli tudi v obliki ustnih in pisnih izdelkov, ki jih daješ od sebe. Vsaka od teh smeri je po svoje pripomogla k temu, da delam, kar delam, zagotovo pa tudi nekaj srečnih naključij. Gotovo mi je pomagala tudi neka motivacija, želja po nadaljnjem profesionalnem razvoju tega znanja, tudi pri odločitvi za doktorski študij na področju založništva v tujini. Če si nekako že prej skozi ta osnovni študij ponotranjil motivacijske momente, to potem ostane tudi za naprej.

 Lucija Capuder

Intervjuja sta nastala pri predmetu Osnove slovenskega in mednarodnega knjižnega trga, pod mentorstvom dr. Ane Vogrinčič Čepič.

BRALNE NAVADE ŠTUDENTOV BIBLIOTEKARSTVA

Sem **Tanja Pogorelčnik**, študentka prvega letnika druge stopnje študija bibliotekarstva, informacijskih in založniških študij. V okviru predmeta Družboslovna statistika sem pod mentorstvom **dr. Vlaste Zabukovec** decembra 2017 opravila manjšo raziskavo. Zanimalo me je, kakšne bralne navade imajo oziroma imamo študentje bibliotekarstva, saj se tako za našo smer kot tudi stroko pričakuje, da v svojem prostem času radi beremo.

K sodelovanju v spletni anketi sem povabila 69 študentov bibliotekarstva iz prvega in tretjega letnika prve stopnje ter iz drugega letnika druge stopnje. V celoti izpolnjenih anket je bilo 46.

Na podlagi analize rezultatov sem prišla do zaključkov, da študentje bibliotekarstva preberejo nekoliko več knjig v poletnih mesecih, torej v času, ko nimajo študijskih obveznosti. Nihče ni podal odgovora, da ne prebere nobene knjige v tem času, največkrat so izbrali odgovor, da preberejo več kot sedem knjig. V času študija in študijskih obveznosti preberejo nekoliko manj knjig, kar je bilo pričakovano. V času poletnih mesecev študentje skupno (iz vseh treh letnikov) v povprečju preberejo 4,5 knjige, v času študijskih obveznosti pa 3,6 knjige.

Število prebranih knjig čez celo leto (od januarja do decembra) se pri študentih razlikuje, saj so navedli, da preberejo od ene do 70 knjig. Največkrat navedene številke prebranih knjig se gibljejo od 5 do 20 knjig na leto. Študentje prvega letnika prve stopnje v povprečju preberejo 13,8 knjig na leto, študentje tretjega letnika prve stopnje v povprečju preberejo 20,9 knjig na leto, študentje drugega letnika druge stopnje pa v povprečju preberejo 16,5 knjig.

Branju v prostem času namenijo od 0 oziroma 0,5 ure do 30 ur na teden. Največkrat navedeni odgovori so bili od 0,5 do 5 ur na teden ter 7 ur na teden. Prvi letniki prve stopnje za branje

v prostem času v povprečju na teden namenijo 4,3 ure, tretji letniki prve stopnje 6,8 ure in drugi letniki druge stopnje 4,9 ure.

Najraje posežejo po ljubezenskih romanih. Odgovor je bil nekoliko pričakovan, saj se za ta študij odloči več študentk kot študentov. Vendar radi posežejo po najrazličnejših žanrih (kriminalni, fantastični pustolovski, zgodovinski in podobno). Jezik, ki jim je najbolj všeč pri branju in v katerem redno berejo, je slovenski, tik za tem je angleški jezik, nato sledijo italijanski, španski, ruski in francoski jezik.

Študentje knjigo, ki jo želijo prebrati v prostem času, dobijo v knjižnici, jo kupijo v knjigarni ali trgovini, si jo izposodijo od prijateljev oziroma sorodnikov. Najmanj knjige pridobivajo z nakupom na spletu in prenosom na elektronski bralnik, prav tako pa ne posežejo po Biblos izposoji, saj imajo veliko raje tiskane knjige. Informacije o dobri knjigi pridobijo s priporočili prijateljev oziroma sorodnikov, na spletnih portalih ali z novostmi v knjigarni.

Študentje vseh treh letnikov, vključenih v raziskavo, najpogosteje berejo knjige za prosti čas v večernih urah, kar je bilo tudi pričakovano, saj imajo takrat več prostega časa. Najpogosteje berejo leposlovne knjige doma, nekaj jih bere tudi na fakulteti, predvsem v času odmorov in med potjo. Strokovno gradivo berejo predvsem doma, v knjižnici in na fakulteti. Študentje navajajo, da berejo zaradi sprostitve, ob branju čutijo zadovoljstvo ter si širijo znanje in obzorja.

Razlike med letniki obstajajo, pokazale so se predvsem v številu prebranih knjig v poletnih mesecih in v mesecih, ko imajo študentje študijske obveznosti. Pokazalo se je, da študentje višjih letnikov preberejo nekoliko več knjig. Prav tako število prebranih knjig čez leto in to, koliko časa posvetijo študentje branju za prosti čas čez teden, kaže, da je število v prvem letniku nekoliko nižje, v tretjem letniku višje, potem pa v drugem letniku druge stopnje spet nekoliko upade.

Čeprav je elektronska knjiga že nekaj časa med nami, je v ospredju še vedno tiskana knjiga. Zanimivo bi bilo narediti podobno raziskavo čez nekaj let in ugotoviti, ali bi elektronska knjiga

imela prednost pred tiskano. Prav je, da bibliotekarji podpiramo in spodbujamo branje tiskanih knjig, vendar moramo stremeti tudi k novostim in tudi te sprejeti v naš vsakdan. Za nadaljnje raziskave bi bila zanimiva tudi tematika, kaj drugega še počnejo študentje bibliotekarstva v prostem času in koliko, poleg drugih dejavnosti, v prosti čas vključujejo branje knjig. Prišli bi do zanimivih ugotovitev glede tega, ali bi prevladovalo branje ali druge dejavnosti, ki prav tako zanimajo študente.

 Tanja Pogorelčnik

ZDRAVSTVENE INFORMACIJE V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

Internet je danes za marsikoga primarni vir informacij in zdravstvene informacije niso izjema. Prav zaradi tega se poraja vprašanje, kako uporabniki gledajo na splošne knjižnice kot mesto pridobivanja zdravstvenih informacij in s tem tudi izvajanja različnih storitev, povezanih z zdravjem.

Kot bibliotekarji v dobi širjenja neklasičnih storitev splošnih knjižnic lahko na bodočem delovnem mestu pričakujemo opravljanje raznolikih nalog, včasih tudi bolj občutljivih. Eno izmed takih področij je širjenje zdravstvene pismenosti, ki je definirana kot skupek kognitivnih in socialnih veščin ter zmožnosti razumevanja in uporabe ustreznih informacij z namenom vzdrževanja svojega zdravja (World Health Organization, 1998). Iskanje zdravstvenih informacij od uporabnikov splošnih knjižnic zahteva ciljno usposobljenost iskanja kvalitetnih in relevantnih virov zdravstvenih informacij, saj splošne knjižnice želijo pozitivno vplivati na posameznikovo sprejemanje odločitev o svojem zdravju in s tem tudi na zdravstveno pismenost.

V Sloveniji so na področju nujenja zdravstvenih informacij dober primer t.i. Zdravstveni kotički, ki so nastali v okviru projekta Splošne

knjižnice za zdravje občanov z namenom pospeševanja zdravstvene pismenosti. Služijo kot informacijske točke kakovostnih zdravstvenih informacij. Mestna knjižnica Kranj je svoj Zdravstveni kotiček odprla novembra 2017 in to je bila dobra priložnost, da v okviru predmeta Družboslovna statistika pod mentorstvom dr. Vlaste Zabukovec izvedem raziskavo, katere namen je bil ugotoviti prisotnost informacijskih potreb po zdravstvenih informacijah in s tem povezanih storitvah v Mestni knjižnici Kranj in raziskati informacijsko vedenje uporabnikov splošne knjižnice pri iskanju zdravstvenih informacij, saj imajo knjižničarji v to omejen vpogled, ter pričakovanja uporabnikov glede Zdravstvenega kotička. Rezultate bi knjižnica lahko uporabila pri načrtovanju dejavnosti Zdravstvenega kotička.

V ciljno skupino anketirancev so bili zajeti uporabniki Mestne knjižnice Kranj. Med 46 anketiranci je bilo 74% ženskih in 26% moških, največ anketirancev je spadalo v starostno skupino od 41 do 65 let (41%), najmanj pa v skupino od 18 do 25 let (11%). Zbiranje podatkov je potekalo z anketnim vprašalnikom v decembru 2017.

Ugotovljeno je bilo, da približno tretjina uporabnikov splošne knjižnice pozna pomen izraza »zdravstvena pismenost«. Ostali pomena ne poznajo: ločijo se na tiste, ki izraza sploh ne poznajo in na tiste, ki so sicer zanj že slišali, vendar kljub temu niso seznanjeni s pomenom. Zdravstveno pismenost bi bilo potrebno predstavljati na razumljiv način in tako, da bi v ljudeh vzbudila zanimanje za njihovo lastno zdravstveno pismenost, da bi se je začeli zavedati in jo izboljševati. Sem vsekakor sodi tudi e-zdravstvena pismenost (digitalna pismenost).

Potrebe po zdravstvenih informacijah uporabniki načeloma zadovoljujejo drugje kot v splošni knjižnici (78%). Le dobra petina to dejansko počne in pridejo v knjižnico zaradi želje po klasičnem tiskanem gradivu. Zanimivo je, da je bil najpogostejši razlog za neuporabo splošne knjižnice kot vira zdravstvenih informacij ta, da preprosto še niso razmišljali o tem, vendar bi v prihodnosti radi poskusili. To pomeni, da med uporabniki interes obstaja in da ga mora

knjižnica le znati izkoristiti. Pozitiven rezultat je tudi ta, da ne menijo, da bi knjižnica imela nezadostno ponudbo zdravstvenega gradiva ali da zaposleni niso dovolj usposobljeni za takšno vrsto pomoči, kar je dobra podlaga za nadaljnje delo knjižnice in knjižničarjev.

Glede vsebine zdravstvenega gradiva, ki uporabnike zanima, je največ interesa za gradivo o zdravem življenju. Med višje uvrščenimi so še alternativno življenje, zdravilne rastline, joga, sprostitev, fizioterapija in masaža ter prva pomoč in zaščita pred nezgodami, kot vrsta gradiva pa jih najbolj zanimajo revije.

Rezultati relativno majhnega števila anketirancev, ki iščejo zdravstvene informacije, so nam dali bežen vpogled v način iskanja informacij in izbiranja zdravstvenega gradiva. Trdijo, da gradivo znajo poiskati sami, kar verjetno velja za katerokoli gradivo, ne samo zdravstveno, to pa sovпада z rezultatom, da informatorja ne prosijo za pomoč tako pogosto - večinoma so se opredelili z »delno držič«, kar najbrž pomeni včasih ja, včasih ne, odvisno od informacijskega problema. Glavni razlog za samostojno iskanje niso intimni razlogi, kot bi bilo pričakovano za zdravstvene informacije. Poleg tega, da gradivo znajo poiskati sami, informacije o njem prej poiščejo še v COBISS-u, kar je vsekakor smiseln začetek iskanja informacij za vsakega uporabnika splošne knjižnice.

ln na kakšen način uporabniki izbirajo zdravstvene informacije v splošni knjižnici? Pri presojanju verodostojnosti informacijskega vira je na prvem mestu priporočilo informatorja, na drugem ažurnost vira, avtor objave pa je kriterij, ki ga najmanj pogosto upoštevajo. V okviru Zdravstvenega kotička v največji meri pričakujejo zdravstveno gradivo o kurativi in preventivi, najmanj pa jih zanima študijsko gradivo z medicinskega in zdravstvenega področja. Večje zanimanje (oziroma delno zanimanje) se je pokazalo tudi za ostale, ne tako tipične zdravstveno-informacijske storitve, ki jih lahko splošna knjižnica nudi v okviru Zdravstvenega kotička in v sodelovanju z zdravstvenimi ustanovami in strokovnjaki iz svojega okolja: svetovanja zdravnikov in farmacevtov, preventivni tečajji in predavanja, debatni večeri ter okrogle mize.

Pomoč pri iskanju in uporabi relevantnih tiskanih virov ter spoštovanje zasebnosti in varovanje občutljivih podatkov, ki so posredovani tekom referenčnega pogovora, sta nalogi, ki sta bili označeni kot najbolj pomembni nalogi informatorja, prisotnega v Zdravstvenem kotičku. Zdravstveni kotiček je običajno postavljen v bolj odmaknjem delu knjižnice, kjer je take vrste pogovor mogoč. Kljub temu, da uporabniki pogosteje iščejo zdravstvene informacije sami kot s pomočjo informatorja, dajejo spoštovanju zasebnosti velik pomen in so informatorju pripravljani zaupati.

Kljub temu, da uporabniki v večini ne iščejo zdravstvenih informacij v splošni knjižnici, niso izrazili negativnega odnosa do iskanja take vrste informacij, kvečjemu zanimanje za to in tudi za ostalo, atraktivnejšo ponudbo Zdravstvenega kotička. V prihodnosti je tako smiselno pripraviti obiske zunanjih strokovnjakov, tečaje in predavanja ter jih ustrezno promovirati, vsebinsko bi uporabnike najbolj pritegnila tematika zdravega življenja. Ne glede na to, ali ima splošna knjižnica Zdravstveni kotiček ali ne, je za pomoč uporabnikom pri iskanju zdravstvenih informacij potrebno dobro poznavanje klasičnih in elektronskih virov zdravstvenih informacij. Še posebej se pri tej tematiki med referenčnim pogovorom od nas zahteva poseben občutek za spoštovanje zasebnosti in ustrezna komunikacija z uporabnikom glede njegovega zdravja oziroma iskanih zdravstvenih informacij.

 Maja Jerič

Vir:

World Health Organisation (1998). Health promotion glossary. Geneva: World Health Organisation. Pridobljeno s <http://www.who.int/healthpromotion/about/HPR%20Glossary%201998.pdf?ua=1>

Prispevka Bralne navade študentov bibliotekarstva in Zdravstvene informacije v splošnih knjižnicah sta nastala pod mentorstvom dr. Vlaste Zabukovec pri predmetu Družboslovna statistika.

Kratek zapis o dokumentarnem filmu **Ex Libris: Newyorška javna knjižnica**

V okviru 20. Festivala dokumentarnega filma je bil na sporedu tudi za bibliotekarje zanimiv film z naslovom Ex Libris: Newyorška javna knjižnica. Zasnoval ga je dokumentarist Frederick Wiseman. Ogleda filma sva se v nedeljo, 18. marca, udeležili študentki podiplomskega študija **Urška Bračko** in **Staša Kumše**. Dogodek je seveda obiskalo tudi ogromno ljudi, ki se pri nas ukvarjajo s tem področjem. Na ta dan so organizatorji pripravili tudi dogodek Zajtrk pri Kinodvoru, v okviru katerega so nam pri filmu ponudili brezplačen rogljiček in kavo.

Dokumentarec nam v vseh svoji dolžini (3 ure in 17 minut) predstavi Newyorško javno knjižnico in vse njene podružnice. Osredotoči se na vse, kar knjižnica prebivalcem lahko nudi poleg izposoje knjig - na primer »izposoje« interneta s štirimi gigabajti prenosa podatkov na mesec, vendar z omejitvijo enega leta. Pomen proste in brezplačne uporabe internetnega omrežja je za vodilne v knjižnici zelo pomemben.

Dogodkom v knjižnici dajejo velik pomen – od predstavljanj avtorjev do različnih izobraževanj za zaposlovanje. Osredotočajo se tudi na knjižnice za skupnost in otroke. Vse njihove knjižnice v okviru Newyorške javne knjižnice funkcionirajo kot arhivi. Najbolj osupljiv podatek o delovanju knjižnice je to, da se napajajo tako iz javnih kot zasebnih sredstev. Kot eno od svojih dejavnosti navajajo filantropijo, preko katere dobijo velik del zasebnih sredstev. S tem v mislih se lahko obrnemo proti Mestni knjižnici Ljubljana, ki se napaja predvsem iz javnih sredstev. Misliiva, da bi se po tem lahko zgledovalo veliko javnih organizacij v Sloveniji in poskušali pridobiti zasebna sredstva.

Negativen vidik dokumentarca je vsekakor njegova dolžina. Meniva, da bi bili vsi dogodki lahko prikazani na veliko krajši način, pa bi bilo vseeno mogoče razumeti, kaj hočejo predstaviti. Pomankljivost se nama je zdela odsotnost pripovedovalca, ki bi vse skupaj povezal, čeprav se je z malo logike pripoved zgolj skozi zaposlene v knjižnici in obiskovalce dalo razumeti. Mogoče režiser sam ni želel podati nobenih imen, funkcij in povezovalca samega dokumentarca, saj se mu je zdelo, da nam bodo skozi dogodke, pripovedi, sestanke itd. vse »povedali« sami.

Na koncu lahko kot nekakšen slogan knjižnice zasledimo naslednje: **»A library is not about the books, it is about education and life learning«.**

 Urška Bračko in Staša Kumše

Delo v knjižnici pod krošnjami

»Knjiga v naravi je pozabljeno zadovoljstvo.« – to je ena izmed vodilnih misli projekta Knjižnica pod krošnjami, ki bo s tem poletjem vstopil v štirinajsto sezono delovanja. Po celi Sloveniji ga organizira Inštitut za neprofitno komunikacijo Divja misel. Knjižnice pod krošnjami delujejo v trinajstih slovenskih mestih, v vsakem deluje več enot. V Ljubljani jih je bilo lansko leto postavljenih devet. Takrat gredo ljudje na sprehod po mestu in se imajo čas ustaviti ter uživati v branju. Čez leto je knjižnico mogoče srečati na raznih prireditvah, kot so Arena mladih in Kulturni bazar. Sama sem kot obiskovalka knjižnico spoznala že v mlajših letih, v preteklih dveh poletjih pa sem jo imela priložnost spoznati kot ena izmed njihovih knjižničark.

Delo v Knjižnici pod krošnjami se zelo razlikuje od dela v drugih knjižnicah. Vlogo knjižničarja prevzamejo študentje, ki večinoma nimajo bibliotekarske izobrazbe ali izkušenj. Pomembno je le to, da imajo občutek za ljudi in ljubezen do literature. To ni klasična ustanova, temveč bralni otok v mestu. Knjige so razvrščene po posebnih zabojih oz. policah, ki jih zjutraj knjižničarji postavijo na območje knjižnice. Razporeditev polic se spreminja od enote do enote in je odvisna tudi od knjižničarja. Pomembno je, da je razgibana in dinamična ter poskrbi za prijetno vzdušje. Poleg polic s knjigami je potrebno postaviti tudi rdeče stolčke, ležalnike in blazine s črkami, po katerih je knjižnica znana. Zraven se namesti tablo, na kateri so napisane ure knjižnice, njeno poslanstvo v par besedah in datumi prihajajočih dogodkov.

Knjižnica je namenjena vsem, vendar je vsaka enota malce drugačna in ima različne uporabnike. V parku Tivoli je veliko otrok, zato je tam več slikanic in otroških del. Knjižničar v tej enoti se pogosto znajde s knjigo v roki in skupino otrok, ki čakajo na pravljico. Na gradu je veliko tujih bralcev, zato je več polic s knjigami v tujih jezikih. V tej enoti je knjižničar pogosto tudi vir informacij o gradu in Ljubljani, zato je potrebno poznati tako zgodovino kot trenutno doga-

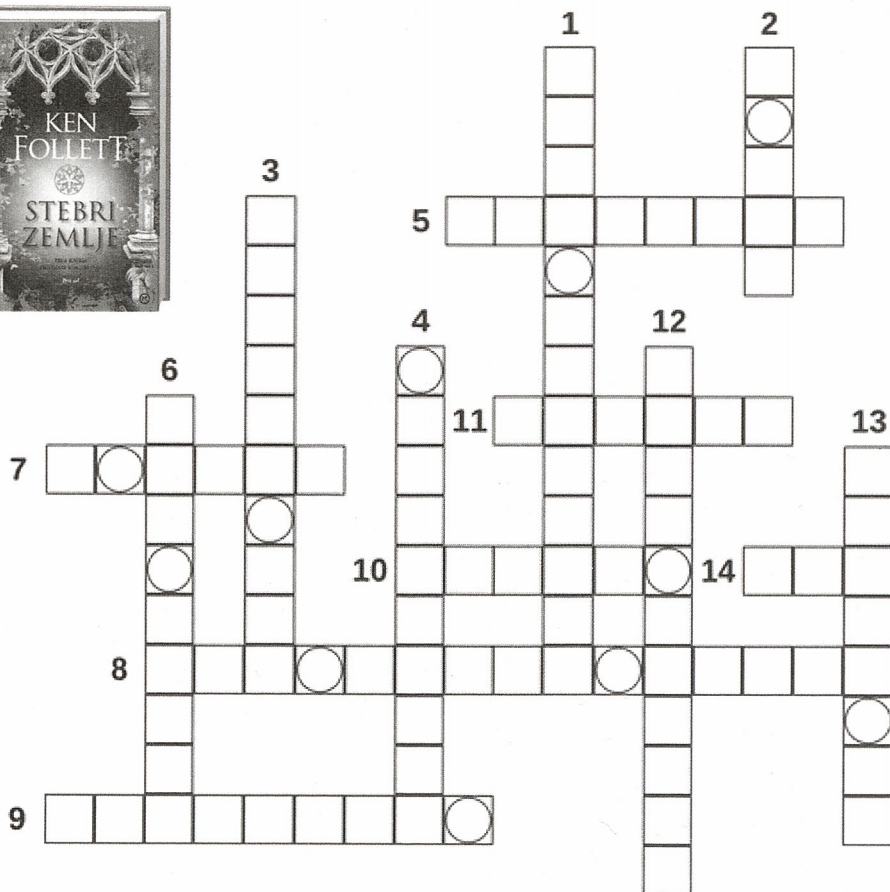
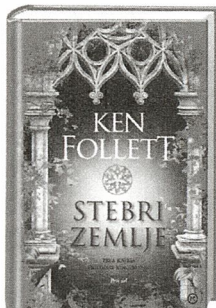
janje v Ljubljani. V parku Zvezda je prejšnjo sezono delovala dvojezična ameriška knjižnica, ki je ponujala knjige ameriških avtorjev in dela o ameriški kulturi. Tam je bilo pomembno dobro znanje angleščine in poznavanje ameriške kulture. Sama sem največkrat delala na grajski enoti knjižnice. Ta mi je posebej pri srcu, saj imaš v njej priložnost spoznati veliko različnih ljudi. Srečala sem ogromno knjižničark in knjižničarjev iz tujih držav ter imela priložnost slišati več o poklicu v njihovih krajih.

Vsako leto se knjižnica spreminja in raste. Lansko leto je bilo v dveh enotah možno tudi branje z e-bralnikom. Ta je pritrjen na držalo, ki si ga lahko bralec nastavi ob svojem ležalniku. Poleg tega ima vsaka enota tudi zaboj z revijami in časopisi. Poseben del projekta je tudi zaboj »knjige krožijo«, ki je namenjen menjavi knjig. V njem lahko ljudje puščajo knjige, ki jih ne potrebujejo več ali si kakšno iz njega vzamejo. Knjižnica jih redno polni s knjigami, ki jih dobijo, vendar jih ne potrebujejo. Knjižničarjeva naloga je, da pri tem pazi, da se knjige, ki krožijo, ne zamenjajo s knjigami, ki so del redne zbirke. Knjige mora redno urejati in poskrbeti, da se nahajajo na pravi polici ter so logično organizirane. Načeloma so razvrščene po vsebini, vendar niso označene z UDK vrstilci. Vsaka izmed polic je označena z besedo. Pomembno je, da vsak knjižničar ve, katera dela so v kateri enoti in jih zna priporočiti glede na potrebe obiskovalca. Vsako poletje se na različnih enotah odvija tudi mnogo prireditev, kot so pogovori z avtorji, branja pravljic za otroke in seveda tedenski koncerti. Dogodki so dobro obiskani ter vedno pritegnejo tudi mimoidoče in poskrbijo za prijeten dan. Nasploh so knjižnice od odprtja do zaprtja dokaj polne. Bralci s celega sveta se ustavijo, usedejo in kaj preberejo. Ne glede na to, ali ostanejo pet minut ali pet ur, vsi odidejo z nasmehom.

Delo v Knjižnici pod krošnjami je odlična izkušnja, za katero sem zelo hvaležna. Imela sem priložnost spoznati delo s knjigami na bolj svoboden način in večino poletja uživala v senci krošnje z dobro knjigo v naročju.

NAGRADNA KRIŽANKA

Izpolnite križanko, črke v krogih premečite in sestavite geslo, ki ga do 15. julija 2018 pošljite na e-mail stubidu.bink@gmail.com. Eden izmed sodelujočih prejme knjižno nagrado **Stebri zemlje**, 1. del trilogije **Kingsbridge**. Posebna zahvala gre založbi Mladinska knjiga za podarjeno knjižno nagrado.

- 1 Proučevanje informacijskih virov in njihove uporabe z matematičnimi in statističnimi metodami
(Vir: Bibliotekarski terminološki slovar)
- 2 Priimek ameriškega knjižničarja, po katerem se imenuje decimalna klasifikacija (Melvil)
- 3 Izraz za knjigo, natisnjeno pred letom 1500
- 4 Slovenski pisatelj, dramatik in pesnik, katerega 100. obletnico smrti obeležujemo letos
- 5 Pojav na grafu, ki prikazuje prodajo nekaj knjižnih uspešnic ter ostalih, manj prodajanih knjig (long tail)
- 6 Pisni nosilec iz živalske kože
- 7 Priročnik za enostavno uporabo katalogizacijskih pravil
- 8 Slovenska založba
- 9 Priimek tiskarja iz Mainza
- 10 Kooperativni online bibliografski sistem in servisi
- 11 Hrvaška knjižničarka (Eva)
- 12 Slovenski pesnik in pisatelj, ki je na 33. Slovenskem knjižnem sejmu prejel nagrado Knjiga leta 2017
- 13 Slovenski roman, znan po sceni teka za vozom
- 14 Javna agencija za knjigo

ODLIČNA NOVA
SLOVENSKA KRIMINALKA

MOJCE ŠIROK

**PO
GOD
BA**

KJE SE KONČA
DRŽAVA IN
PRIČNE MAFIJA?

NAPETO OD PRVEGA
DO ZADNJEGA STAVKA.

Najhitreje do knjige: 📖 v knjigarnah 🌐 www.emka.si 📞 080 12 05

